

Nowe stanowisko *Ischnoderma corrugis* w Polsce

BARBARA GUMIŃSKA

Instytut Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego

B. Gumińska, Institute of Botany, Jagiellonian University, Kraków, Lubicz 46, Poland.

New locality of Ischnoderma corrugis in Poland

A new locality of the species *Ischnoderma corrugis* (Fr.) Domań. et Orlicz in Poland is reported. It is the second locality of in this country. The first one was reported by Wojewoda in the Ojców National Park. In 1970 the fungus was found in the Pieniny National Park. Several specimens were growing at the base of dead fir trees in a beech forest — *Fagetum carpaticum*.

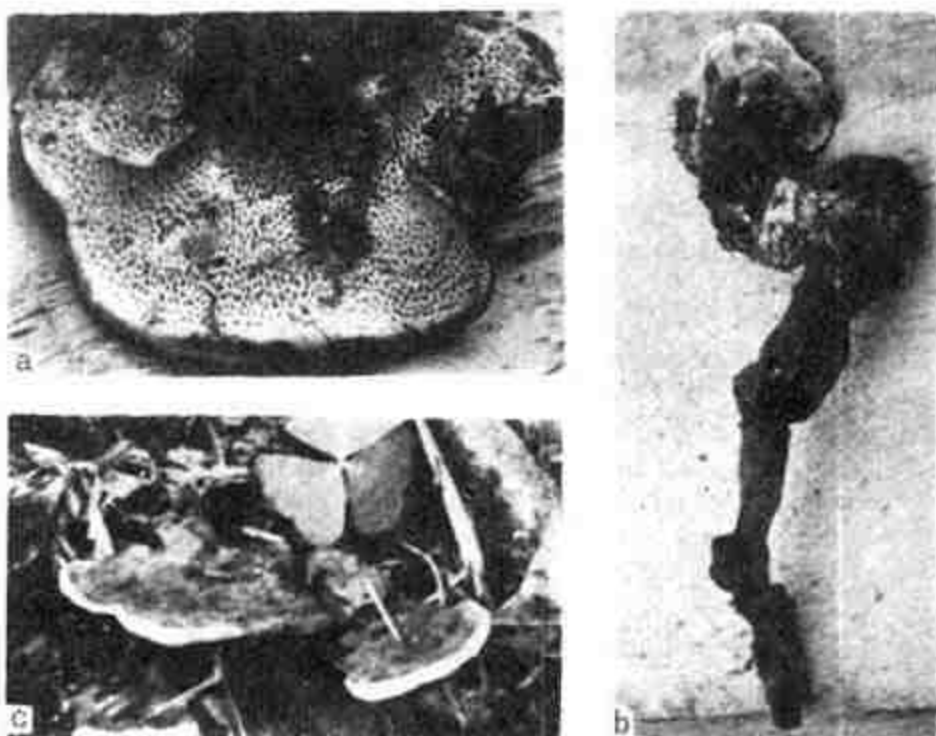
Przed kilkoma laty ukazała się wiadomość (Wojewoda 1966) o znalezieniu w Ojcowskim Parku Narodowym, po raz pierwszy na terenie Polski, grzyba *Ungulina corrugis* (Fr.) Bourd. et Galz. [= *Ischnoderma corrugis* (Fr.) Domań. et Orlicz]. Rzadki ten gatunek został obecnie znaleziony w Pienińskim Parku Narodowym; stanowisko to jest więc drugie na naszych ziemiach.

Kilka dojrzałych, w pełni rozwiniętych owocników znaleziono 17 sierpnia 1970 r. w lesie bukowo-jodłowym (*Fagetum carpaticum*) na wschodnich stokach Czertezika, na wys. 750 m n.p.m. (ryc. 1 c). Stromy ten stok o nachyleniu ok. 65° pokryty był niezbyt gęstym lasem o skąym podszyciu. Dno lasu zarzucone było odłamkami skał wapiennych, pomiędzy którymi wyrastały rośliny runa. Owocniki rosły przy szyi korzeniowej martwych, lecz jeszcze stojących, niezbyt grubych pni jodłowych. W bliskim sąsiedztwie znaleziono jeszcze kilka bardzo młodych owocników tego gatunku.

Ponownie zbadano to samo stanowisko w połowie września 1970 r. Znaleziono znów kilka dojrzałych okazów.

Zebrane owocniki miały następujące wymiary: średnica kapeluszy: 1,7-4,8 cm; grubość kapeluszy, 0,6-1,7 cm; długość trzonów: 1,2-11,5 cm; grubość trzonów: 0,7-2,6 cm. Kapelusz miał barwę kasztanowobrunatną, tylko brzeg był jasnoochrowy. Powierzchnia matowa, aksamitnie przylegająco owłosiona, koncentrycznie pomarszczona. Trzon boczny, barwy

kasztanowobrunatnej, aksamitnie owłosiony, nierówno powyginany (czasem nawet pod kątem prostym), nieregularnie zgrubiały, na powierzchni z licznymi guzowatymi zgrubieniami (ryc. 1 b). Pory dość duże, nieregularne, przy trzonie często silnie wydłużone, białe, po dotknięciu plamiły się natychmiast na kolor brązowy (ryc. 1 a). Brzeg owocnika płonny.

Ryc. 1. *Ischnoderma corrugis*. c — na naturalnym stanowisku (in its natural habitat); b — widoczny długi, powyginany trzon (the long, deflected stem is visible); a — dolna strona owocnika; widoczne ciemne plamy na porach spowodowane zmianą barwy po dotknięciu (the lower part of the fruit-body; the dark spots on tubes appeared after being touched)

U niektórych okazów pory schodziły dość nisko po trzonie. Miąższ miękki, korkowaty, barwy żółtawej, lekko pęgowany, bez zapachu, o smaku łagodnym. Na przekroju widoczna skórka kepelusza w postaci prawie czarnej linii pod filcowatą warstwą zewnętrzną. Zarodniki elipsoidalne, o przeciętnych wymiarach: $4,5-5,5 \mu \times 2,5-3,5 \mu$. Wysyp biały.

Opisany gatunek należy do rzędu *Aphyllphorales* i rodziny *Polyporaceae*, lecz jego nazwa rodzajowa nie jest ostatecznie ustalona. Ciągłe jeszcze trwają rozważania taksonomiczne nad przynależnością tego grzyba do rodzaju *Ischnoderma* (Domański, Orłoś, Skirgiello 1967 i Domański, Orlicz 1967) względnie *Podofomes* (Pouzar 1966; Pouzar 1971). Inne synonimy tego gatunku to np. *Polyporus corrugis* Fr., *Fomes corrugis* (Fr.) Sacc., *Lignosus corrugis* (Lloyd), *Ungulina corrugis* (Fr.) Bourd. et Galz., *Pelloporus corrugis* (Fr.) Bond. et Sing.

W niniejszej notatce użyto nazwy według nomenklatury przyjętej w wydawnictwie Flora Polska (Domański, Orłoś, Skirgiello 1967).

Ischnoderma corrugis jest gatunkiem rzadkim, występującym w Europie i w Azji. Dokładniejsze jego rozmieszczenie geograficzne podane było w pracy Wojewody (1966). W następnych latach ogłoszono w Europie dalsze stanowiska tego grzyba:

ZSRR — Ural, okręg Świerdłowski, w okolicy miejscowości Niżnyje Siergi, przy korzeniach usychającej jodły (Stepanowa-Kartawenko 1967);

Jugosławia — a) Gorski Kotar w zachodniej Horwacji, b) Dobra Voda w środkowej Serbii — na obu stanowiskach przy korzeniach jodły (Jelić, Tortiç 1968);

CSR — Morawy, Heroltice, w pobliżu drogi prowadzącej do miejscowości Pejškov, u podstawy jodły (Kříž, Lazebniček, Šmarda 1970).

Konieczne byłoby poszukiwanie dalszych stanowisk tego gatunku na terenie Polski. Należy przy tym zwrócić szczególną uwagę na pozorne wielkie podobieństwo tego gatunku do pospolicie u nas występującego grzyba *Heterobasidion annosus* (Fr.) Bref.

W zakończeniu dziękuję uprzejmie prof. drowi Stanisławowi Domańskiemu za sprawdzenie oznaczenia gatunku *Ischnoderma corrugis*.

LITERATURA

- Domański S., Orlicz A., 1967, Studium nad grzybem *Ischnoderma corrugis* (Fr.) Domań. et Orlicz ze szczególnym uwzględnieniem budowy jego owocników, *Fragm. Flor. et Geobot.*, 12(4): 535-549.
- Domański S., Orłoś H., Skirgiello A., 1967, *Flora Polska, Grzyby (Mycota)*, tom III, Warszawa, PWN.
- Jelić M. B., Tortiç M. V., 1968, *Ischnoderma corrugis* (Fr.) Domań. et Orlicz, un nouvel élément dans la flore des macromycètes de Yougoslavie, *Bull. de l'Inst. et du Jard. Bot. de l'Univ. de Beograd*, 3 (1-4): 233-237.
- Kříž K., Lazebniček J., Šmarda F., 1970, Nálezy vzácnějších druhů hub na Moravě v r. 1969, *Mykol. Zpravodaj* 14 (2-3): 65-67.
- Pouzar Z., 1966, Studies in the taxonomy of the *Polypores* I, *Česka Mykol.*, 20 (3): 171-177.
- Pouzar Z., 1971, Notes on taxonomy and nomenclature of *Ischnoderma resinorum* (Fr.) P. Karst. and *I. benzoinum* (Wahlenb.) P. Karst. (*Polyporaceae*), *Česka Mykol.*, 25 (1): 15-21.
- Stepanowa-Kartawenko N. T., 1967, Aphylophorowyje griby Urala, *Trudy Inst. Ekol. Rast. i Život.*, выпуск 50, Świerdłowski.
- Wojewoda W., 1966, *Ungulina corrugis* (Fr.) Bourd. et Galz., nowy dla flory Polski gatunek z rodziny *Polyporaceae* znaleziony w Ojcowskim Parku Narodowym, *Fragm. Flor. et Geobot.* 12 (4): 513-517.